

Colofon

Loes la Faille
Diet ter Stege
Leo Weterings
Carin van de Ploeg
Peter van Dam
Michiel van Harten

Opmaak

Marcel Lieverdink

Bezoekadres

Goertjesweg 3
8013 PA Zwolle

Telefoon

06-1986 9323

Internet links

info@milieuraadzwolle.nl
www.milieuraadzwolle.nl

Zienswijze op groen- en recreatieplan gemeente

Het Natuurplatform Zwolle (NPZ) heeft veel waardering voor de groenambities, maar het is onduidelijk hoe de gemeente die wil bereiken. Een oordeel over de daadwerkelijke uitvoering is niet mogelijk. Versterken van natuur, zelfs alleen behoud van het bestaande, is uiterst onzeker. Aldus de zienswijze op het nieuwe Zwolse groen- en recreatiebeleid dat deze zomer in de inspraak ging. Dit beleid is te lezen op [zwolle.nl/groen-groeit-mee](https:// zwolle.nl/groen-groeit-mee)

Voor de financiering en uitvoering zijn vervolgstappen nodig. De gemeente wil daarvoor later een financieel omgevingsprogramma en een uitvoeringsprogramma opstellen. Tot die tijd blijft het beleid steken in onduidelijke en niet aan tijd gebonden toezeggingen zoals 'we streven naar' en 'waar mogelijk'.

De hoeveelheid en kwaliteit van groen en natuur moeten volgens het NPZ worden gemonitord. Zo ook de voortgang van de uitvoering van het beleid. Een concreet en tijdgebonden beleidsdoel als referentie, maakt dat monitoringsresultaten bruikbaar zijn voor bijsturen van beleidsuitvoering.

Groei niet groen

Burgemeester & wethouders gaan bij voorbaat uit van groei van economie, bevolking en recreatie. Groei zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de leefomgeving. Niet duidelijk is waarop deze verwachting is gebaseerd. Alleen al

door het ruimtebeslag gaat verstedelijking vaak ten koste van ruimte voor natuur. Het NPZ pleit voor ruimtelijke kwaliteit. Biodiversiteit, klimaat, gezondheid en welzijn zijn belangrijker dan groei. Het NPZ constateert, net als de gemeente, dat de groenstructuur de afgelopen jaren is aangetast. De oppervlakte groen per woning is sinds 2021 met 15 m² afgenomen.

Groenfonds voor toekomst

Duidelijke doelen zijn pas zinvol als ze meetbaar zijn en tot een resultaatsverplichting leiden. Voorbeeld is: compensatie als groen moet wijken voor een andere functie. Geld dat overblijft als de groennorm binnen een bouwproject niet gehaald wordt, sparen in een fonds voor toekomstig groen met een bankgarantie als groenaanleg het sluitstuk van een project is. Een groenfonds ook voor initiatieven van inwoners en organisaties. Herstel van biodiversiteit gaat niet vanzelf. In het gemeenteplan ontbreken het doel, de nodige stappen en een planning. In het plan staat niet eens dat die onderdelen in het uitvoeringsplan moeten worden uitgewerkt. De gemeente gaat uit van de biodiversiteit van 2015-2020. De 85% soortenverlies in de eeuw daarvoor wordt niet als uitgangspunt genomen. Kansen op terugkeer van verdwenen soorten ontbreken.

vervolg op pagina 2

Activiteitenkalender

Zwolse Nacht van de Nacht zaterdag 26 oktober 2024 19.00-22.00 uur. Zie milieuraadzwolle.nl

Start knotseizoen VLO - Vrijwillig Landschaps Onderhoud Zwolle, zaterdag 2 november 2024 9.00-12.30 uur. Zie milieuraadzwolle.nl

Lezingen, cursussen en andere activiteiten in De Nooterhof. Zie nooterhof.nl

Groenfuncties vastleggen

Het NPZ heeft eerder aangegeven dat beleid voor parken en buitengebied ontbreekt. Parken vervullen verschillende, maatschappelijk gewenste, functies. Functies die zich meermaals niet laten combineren met bescherming.

In een vorig plan stond: 'Bij inrichting, vormgeving en beheer van het groen wordt gestreefd naar multifunctionaliteit en flexibiliteit, maar waar dat nodig is wordt een scheiding van functies bewerkstelligd.'

Een zonering in beeldgroen, gebruiksgroen en natuurgroen geeft aan welke functie op de eerste plaats staat. Deze zonering wordt in het huidige plan niet meer genoemd. Van belang is ook handhaving van de beschreven natuurfuncties tegen verstoring en vernieling.

Groenverlies stoppen

De leidraad is 75 m² groen per woning.

In 2021 had Zwolle circa 90 m² groen per woning. Met deze leidraad formaliseert de gemeente dus een afname van 15 m² groen per woning! Het plan vermeldt niet hoeveel hectare groen dit betreft.

Het NPZ vraagt de gemeente om aan te geven hoeveel maatschappelijk groen kapitaal (grond en inrichting) verloren is gegaan als de achteruitgang niet alleen veroorzaakt is door meer huizen, maar ook door daadwerkelijk verlies van groen.

Gelet op de beleidsopgave de achteruitgang te stoppen en om te keren in herstel en uitbreiding zou de leidraad taakstellend en 90 m² per woning moeten zijn.

Vragen blijven

- Een parkje op korte afstand, minder dan 200 m van huis, compenseert het gebrek aan groen in de straat. Hoe doet de gemeente dat in het centrum en Assendorp?

- Een divers, waar mogelijk inheems en klimaatbestendig bomenbestand. In het plan staat dat keuze voor een boomsoort afhankelijk is van biodiversiteitsdoelen, groeiplaats, omgeving en functie. Kan in een stedelijke omgeving aan alle voorwaarden tegelijk worden voldaan?
- Groenleidraad en -ontwerprichtlijnen gelden niet voor bedrijventerreinen. Bedrijventerreinen liggen aan de rand van de stad; tussen stad en landelijk gebied: belangrijk voor de ecologische verbinding. Bedrijventerreinen zijn groot, de impact op groene ambities dus ook. De verbindingen en samenhang horen in het groenbeleid. Het is noodzakelijk dat de gemeente het voortouw neemt bij de vergroening van bedrijventerreinen.
- Zwolle heeft zich aangesloten bij het Deltaplan Biodiversiteitsherstel met als doel 10% groen-blauwe dooradering van agrarisch gebied: nu is dat slechts 7%. In overleg met provincie vast te leggen in een omgevingsvisie en omgevingsplannen. Een uitvoeringsprogramma ontbreekt. Wie neemt het initiatief?
- In het plan wordt de verpachting van landbouwgrond door de gemeente niet genoemd. Daar liggen kansen voor biodiversiteitsherstel. In 2021 is bij bespreking van de toekomst van het grondbeleid door de wethouder aan de gemeenteraad toegezegd met vergroening van de pacht aan de slag te gaan. Ambtelijk advies aan het NPZ was vergroening van pacht maar in te brengen bij het groen- en recreatiebeleid.
- Het NPZ wil aandacht voor bestuivers, voorwaarde voor het functioneren van ecosystemen.
- De gemeente hanteert voor lagere onderhoudskosten het principe van struiken naar gras. Het NPZ ziet meerwaarde in struiken voor biodiversiteit en ecologische verbindingen.
- In de nota klinkt wrijving door tussen beleid en realisatie enerzijds en beheer anderzijds. Dat kan opgelost worden. Voorbeelden: gebruik voor handgereedschap elektriciteit en voor zwaarder materieel biodiesel. Laat voor de biodiversiteit per maaibeurt een deel van de planten staan en werk met een slingerende maaipaden.

Recreatie

Het NPZ onderschrijft het belang van groen voor de gezondheid en het welzijn van de inwoners. Recreatie- en natuurgebieden moeten goed beleefbaar en bereikbaar zijn, maar gericht op wandelaars en fietsers. Dus alleen parkeerplaatsen voor auto's voor mensen met een beperking. Een uitzondering vormen grootschalige recreatieterreinen, zoals de Wijthmenerplas. Net als bij parken geldt ook daar dat niet alles overal kan zonder dat dit ten koste gaat van natuurkwaliteit.

Eer het kleine!

Waterberging door infiltratie kan vergroot worden door parkeerplaatsen te verharderen met grasbetontegels. Regenwater kan gebruikt worden bij bouwwerkzaamheden. Straatbomen staan vaak in kleine plantspiegels met 1 rij tegels tussen opsluitband en plantspiegel. Verwijder deze tegels. Bosaanleg in de oksels van afritten van de N340 is ten zuidoosten van de Nieuwleusenerdijk geen probleem, maar ten noorden van de A28 is een groeiplaats van de kievitsbloem!

De complete zienswijze lees je op milieuraadzwolle.nl

Natuurwaarneming

Tekst en foto: Peter van Dam

Het spinnetje dat net een zweefvlieg heeft ingepakt en als voedselvoorraad onder het bloemscherm van het jakobskruid hangt, is een kogelspin met de soortnaam 'gewone of vergeten tandkaak'. Wat een naam! De gewone tandkaak en de vergeten tandkaak lijken zoveel op elkaar dat microscopisch onderzoek nodig is om de uiteindelijke soort vast te stellen. Vandaar! De foto is genomen in mijn stadstuin in Westenholte. Maar je kunt elke plek bedenken, waar maar jakobskruid groeit.

Kogelspin

Wel of geen 'fossiele' reclame in Zwolle?

Tekst: Loes la Faille

Wordt Zwolle alsnog de eerste gemeente ter wereld met een verbod op 'fossiele' reclames? Na het zomerreces zal het definitieve besluit hierover worden genomen.

In Zwolle zou een volledig verbod voor dit soort reclames van kracht moeten worden. De gemeenteraad nam daar vorig jaar een motie over aan. Op bushokjes en billboards zouden geen advertenties meer mogen staan van bijvoorbeeld benzineauto's, brandstoffen, cruise- en vliegvakanties.

Regeling

Dit verbod zou opgenomen kunnen worden in de algemene plaatselijke verordening (apv). Doel van het verbod is om het milieu en de gezondheid van de Zwollenaren te beschermen en om klimaatverandering tegen te gaan. In juli is door burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad geadviseerd geen plaatselijk verbod op 'fossiele reclame' op te nemen in de apv. Volgens dit advies is een plaatselijk reclameverbod wel haalbaar maar niet wenselijk. Er is aangegeven, dat een reclameverbod een beperking is van de vrije meningsuiting en dat een landelijk verbod effectiever is. Verder moet er voor zo'n verbod een duidelijke kader en onderbouwing komen,

wil het niet in strijd zijn met het Europees Verdrag van Rechten van de Mens.

Handhaving

Juridisch gezien is een onderbouwing lastig en maakt het de handhaving van het verbod kwetsbaar, aldus het advies. Een reclameverbod in de apv kan kostbaar worden, als ontevreden juridische procedures tegen de gemeente beginnen en schadeclaims indienen. De kosten voor handhaving kunnen oplopen tot € 60.000 per jaar.

Alternatieven worden in het advies niet uitgesloten. Een plaatselijk verbod moet dan wel voorgelegd worden aan de stadsadvocaat en moet ter inzage liggen voor betrokken partijen. Na deze procedures kan de gemeente tot een besluit komen. In Den Haag en Utrecht wordt een verbod opgenomen in nieuwe contracten voor bushokjes en billboards.

Vorig jaar is de gemeente in gesprek geweest met de Milieuraad over hoe zo'n plaatselijk verbod gerealiseerd kan worden. De Milieuraad wil graag verder in gesprek, ook met de initiatiefnemers van de motie.

Discussie

In Trouw van 25 juli staat een heel ander verhaal: Ingo Venzke, hoogleraar internationaal recht en sociale rechtvaardigheid, stelt dat een

verbod juridisch gezien juist niet ingewikkeld is. Je kunt gewoon vaststellen: geen vlieg-reizen, geen benzineauto's op reclameborden. Volgens Venzke valt reclame niet onder vrijheid van meningsuiting. Reclame voor gokken en tabak mag wel verboden worden. Fossiele producten vallen nog niet in dat rijtje, maar de kans is groot dat ze stand houden in een Europese rechtszaak.

Niet bang!

Rosanne Rootert, campagnevoerder bij burgerinitiatief Reclame Fossilvrij, zegt in het artikel dat het stadsbestuur zich te veel laat leiden door angst. 'Je hebt bij politieke besluiten altijd de kans dat je als gemeente wordt aangeklaagd door een ontevreden partij. Als je die logica volgt, kun je het beste überhaupt geen beslissingen nemen.'

Het Ministerie van Klimaat en Energie stelt dat een verbod op 'fossiele reclame' klimaatvriendelijk gedrag bij het publiek kan bevorderen. Rootert hoopt, dat nu er op landelijk niveau minder aan klimaatbeleid gaat gebeuren, de gemeentes hun verantwoordelijkheid durven nemen. 'Wees dapper' geeft Rootert de gemeenteraadsleden mee. De Milieuraad is het daarmee eens.

Nieuwe huisvesting De Nooterhof?

De Stichting Nooterhof, beheerder van park De Nooterhof, is mede namens de betrokken groene organisaties in overleg met de gemeente over de huisvesting op de langere termijn.

'De huisvesting in tijdelijke units laat helaas nogal te wensen over en is bovendien tijdelijk. Het Landstede gebouw Ateliers in het park zou een geschikte optie kunnen zijn als definitieve optie', aldus De Nooterhof in een eerdere brief aan de gemeente. 'Omdat dat gebouw waarschijnlijk verkocht wordt

aan een andere partij, denken we na over een plan B, gericht op nieuwbouw van een duurzaam innovatief gebouw binnen de bestaande bestemmingsplanmogelijkheden.'

Unieke plek

De reactie van de gemeente kwam in mei: 'De ambitie voor een nieuw duurzaam, natuurinclusief en circulair gebouw zou wat ons betreft goed passen bij deze unieke plek in de stad. Wat dit concreet betekent en op welke termijn dat gerealiseerd zou kunnen

worden nemen we mee in de uitwerking. Een traject dat wat ons betreft op korte termijn gezamenlijk opgestart zou kunnen worden. Op dit moment wordt er voor het grotere gebied rondom De Nooterhof een ruimtelijke visie opgesteld waar dit een plek binnen zou kunnen krijgen. We verkennen de komende tijd ook graag gezamenlijk met de stichting verder op welke manier een toekomstbestendige huisvesting te realiseren is passend bij de ambitie die De Nooterhof heeft.'

Terugblik Voorzomerfeest De Nooterhof

Op zondag 26 mei 2024 organiseerden we met een groot aantal partners weer het Voorzomer-

feest De Nooterhof. Het was gezellig druk (tegen de 1000 bezoekers) en er werd volop meegedaan

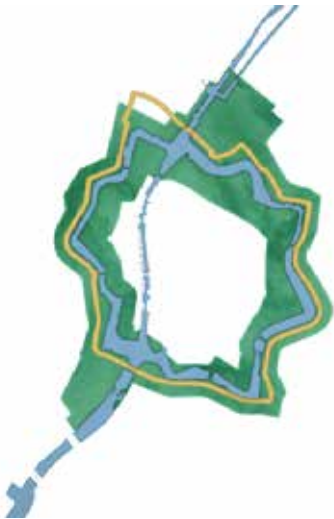
aan de leuke, creatieve, speelse en leerzame activiteiten. En genoten van het ecologisch beheerd park en van de groene horeca bij het earthship. Dank aan iedereen die meewerkte en meedeed! Meer foto's milieuraadzwolle.nl

Meedenkgroep stadsgracht 'Singel van Zwolle'

Milieuraad, Fietsersbond, Vrienden van de Stadskern, Hengelsportvereniging, Veiligheidsregio en deltaWonen hebben besproken wat het project Singel van Zwolle inhoudt en welke ideeën tot heden zijn opgehaald. Deze meedenkgroep is een belangenvertegenwoordiger. Leden denken mee over 'wat we niet mogen vergeten'. In het najaar komt de groep weer bij elkaar.

Zie ook jouwstukjezwolle.nl/singel-van-zwolle

In een eerste bijeenkomst werd gesproken over onderwerpen als:

- Waar denk je aan wanneer je denkt aan de singel?
- Wat is bij de singel het meest waardevol voor jou? Wat moeten we behouden?
- Is er iets op of rond de singel, wat er nu niet meer is maar wat je graag terug zou willen?
- Waardoor kunnen we de singel verbeteren, wat mis je nog wat we kunnen toevoegen?
- Wat willen we niet?

Visie gemeente - ontwikkelprogramma 'ons stadshart van morgen'

Voor een completer en veerkrachtiger stadshart maakt Zwolle stap voor stap een 'sprong' over de gracht. De binnenstad wordt groter door omliggende wijken beter te verbinden. Door diverse gemengde buurten te ontwikkelen wordt de gewenste groei van de stad gefaciliteerd. Tegelijk wil de gemeente bijdragen aan een autoluwe, bereikbare binnenstad en groen voor woningbouw in het stadshart. Groen zorgt voor frisse lucht in een drukke stad, zorgt voor biodiversiteit en nodigt uit naar buiten te gaan, te bewegen en te ontmoeten.

Brede blik

Diverse onderzoeken zijn uitgevoerd. In een ruimtelijk en landschappelijk ontwerp staan onder meer de volgende onderwerpen:

- historie, erfgoed
- economie, kunst en cultuur, sport, bewegen, recreatie
- mobiliteit, parkeren
- natuur, landschap
- waterveiligheid, klimaatadaptatie
- biodiversiteit
- duurzaamheid.

Inspraak

De visie wordt met belanghebbende partijen in het gebied en betrokken inwoners en organisaties besproken. Ideeën van inwoners zijn dit najaar welkom. De visie wordt daarna voorgelegd aan de gemeenteraad.

Uitvoering zal plaatsvinden in delen, zoals Diezerkade, kop Assendorperstraat, Noorderkwartier en Roelenkwartier.

Door de Milieuraad zijn diverse ideeën ingebracht, over groen, biodiversiteit, waterkwaliteit van de stadsgracht, klimaatadaptatie, duurzaam bouwen en beperken verkeersdruk. Deze worden meegenomen en de Milieuraad gaat zelf ook verder met verdiepende aanbevelingen.

Nieuwsoverzicht

Duurzame bedrijvigheid op Hessenpoort

Er worden door de gemeente plannen gemaakt om bedrijventerrein Hessenpoort uit te breiden met 50 hectare voor duurzame bedrijvigheid. Op dit terrein moet ook ruimte zijn voor infrastructuur en groen. Bedrijven moeten op een milieuvriendelijke manier gaan werken en daarmee wordt dit terrein een 'werklandschap van de toekomst' en een voorbeeld hoe duurzaamheid, circulariteit, klimaatadaptatie en duurzame energie in de praktijk wordt gebracht. De uitbreiding past binnen de huidige Omgevingsvisie en de gebiedsvisie Ten noorden van de Vecht, die in samenwerking met lokale en regionale partners wordt ontwikkeld.

Warmteplan Berkum

Berkum valt onder de proeftuinen aardgasvrije wijken. In 2028 moet volgens het Warmteplan Berkum de wijk aardgasvrij zijn. In het plan staan de stappen die nodig zijn om woningen, bedrijven en maatschappelijke gebouwen aardgasvrij te verwarmen. Verschillende organisaties, waaronder de Milieuraad, denken mee om dit plan vorm te geven. Bewoners die willen meedenken kunnen

zich aanmelden via Roelof.Mighelsen@berkumenergieneutraal.nl

Anja Roelfs nieuwe wethouder

Anja Roelfs is de nieuwe wethouder voor GroenLinks. Ze is de opvolgster van Monique Schuttenbeld. Ze gaat zich onder meer bezighouden met cultuur, erfgoed, natuur- en groenbeleid inclusief natuur- en milieueducatie, dierenwelzijn, toerisme en evenementen, horeca, leisure en het Stadshart. Ze wordt wijkwethouder voor binnenstad en Veerallee.

Publiek warmtebedrijf

Om de levering van warmte te regelen via een nieuw warmtenet wordt een publiek warmtebedrijf opgericht door de gemeente. Het doel van dit bedrijf is de energievoorziening betaalbaar te houden en afscheid te nemen tegen 2050. Eerst moet een BV opgericht worden. Eind 2024 volgt de tweede fase, waarin het definitieve besluit over de inrichting van het warmtebedrijf wordt genomen, inclusief het bestuursmodel en de financiële structuur. Het warmtenet is cruciaal voor het bereiken van een klimaatneutraal Zwolle in 2040.

Bedrijventerrein Voorst groener

Op bedrijventerrein Voorst hebben vier be-

drijven een mooi stukje groen voor de deur gekregen. Het gaat om een samenwerking tussen vier lokale ondernemers, de gemeente Zwolle en de provincie. De vergroening was mede mogelijk door de subsidie vanuit het programma Natuur voor Elkaar van de provincie. Bedrijven die geïnteresseerd zijn in een soortgelijke vergroening, kunnen contact opnemen met Adriaan Mosterman, aanjager groen bij de gemeente voor ondersteuning en advies.

Groenste station van Nederland

Station Zwolle moet het groenste station van Nederland worden. Op de perronkappen van de Kamper- en de Emmerlijn en op de luifel moeten zonnepanelen komen. De energie, van deze panelen moet zo veel mogelijk lokaal gebruikt worden. Ook krijgen de winkels een andere plaats, zodat het station beter aansluit bij de stad. Er wordt gekozen voor een circulaire bouw.

Nieuwe vergunning deelscooters

Felyx gaat door met de verhuur van deelscooters en -fietsen. Als er veel gebruik gemaakt wordt van scooters kunnen dit er 500 worden. Dit besluit komt voort uit het Zwolse streven naar duurzame mobiliteit en het verminderen van verkeersdruk in de

stad. Om overlast van de geparkeerde tweewielers te voorkomen, werkt de gemeente aan 'microhubs'.

Winkel van Waarde is verhuisd

Circulair Citystore is verhuisd naar Eiland 8. Het pand is circulair verbouwd en ingericht. Winkel van Waarde is een project van circulair ambachtsnetwerk. WaardeRing wordt grotendeels gerund door leerlingen en studenten van verschillende Zwolse scholen. In september vindt de officiële opening plaats.

Insectenhôtels voor meer biodiversiteit

Door studenten meubel- en houttechniek van het Deltion College zijn vier mooie insectenhôtels gebouwd. De hôtels staan bij de Werkschuit, de Brug de Florens Radewijnschool en de Morgenster. Met de insectenhôtels willen Deltion College en gemeente meer insecten aantrekken, zoals natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups.

Regenton met korting

Zwollenaren kunnen tot 31 december 2024 een regenton met korting aanschaffen. De gemeente geeft subsidie, waardoor de kosten laag blijven. Via [hetgroenezuiden.nl/regenton](https://www.groenezuiden.nl/regenton) kun je het aanbod bekijken en bestellen. Ook vind je daar tips over de installatie van een regenton en het aanvragen van subsidie bij de gemeente

Rookvrije bushalte

De eerste Zwolse bushalte is rookvrij. Wethouder Michiel van Willigen en gedeputeerde Martijn Dadema legden de eerste tegel van de Rookvrije Generatie bij bushalte Deltion College. De provincie is bezig alle bushaltes in Overijssel rookvrij te maken: essentieel voor een gezonde leefomgeving!

Klimaatburgemeesters 'groen bezig'

De Zwolse klimaatburgemeesters hebben 1 juni groen gekleurd tijdens de voorjaarseditie van de Klimaatdag. De dag stond in het teken van groene activiteiten in de hele stad. Op verschillende plekken werden rondleidingen en workshops gehouden. De Nooterhof was het middelpunt van de dag.

Vernieuwde Koggelaan maakt Hanzeland groener

De Koggelaan is smaller geworden en voorzien van planten. Er is nu meer ruimte voor fietsers en klimaatmaatregelen. De automobilist is er te gast en dat past bij het gemeentelijk beleid om het gebruik van auto's in de stad te ontmoedigen. De nieuwe inrichting van de Koggelaan helpt ook om wateroverlast te voorkomen bij plensbuien. Het water kan nu in de grond zakken en hoeft niet meer te worden afgevoerd via het riool. De gemeente spreekt

dan ook over het Koggepark, een groene verbinder in de Spoorzone.

Winkelcentrum Zwolle Zuid groener

Harry Pierik, de Zwolse tuinontwerper heeft met een heel team van het bedrijf Blooming Buildings prachtige geveltuinen en beplanting aangelegd in het winkelcentrum. In de steeg van het wijkcentrum De Pol is een complete muur met klimplanten en zijn er in de Pijmanstraat en de Van der Capellenstraat verschillende tuintjes gemaakt. 'Wij hebben geen groene vingers, maar zwarte vingers en groene hersenen', aldus Harry. De vergroening van het winkelcentrum is gedaan in opdracht van eigenaar van Altera Vastgoed.

Bomen kappen voor Scania?

Omwonenden maken zich zorgen over de bouw van een megapand van 25.000 m² voor Scania op de Kop van Voorst. Volgens de gemeente komt er veel voor terug; ook bomen. Voor bouw van een nieuwe fabriek plaats is een kapvergunning voor 95 bomen gevraagd. Dat is een bedreiging voor de biodiversiteit in dit nu deels verruigde gebied. Inmiddels is er overleg geweest met Zwolle Groenstad en omwonenden om de kap zoveel mogelijk te beperken, en bij de nieuwe plannen ruimte te geven aan natuur, onder andere rustplaatsen voor otters en bevers.

Nieuwe wijk: 580 woningen rond ziekenhuis

Burgemeester & wethouders hebben een ruimtelijk ontwikkelplan vastgesteld voor woningbouw in kantoorgebied Oosterenk. Verrassend volgens wethouder Rots, die het gebied groener en leefbaarder wil maken met wandelroutes langs de Westerveldse Aa. Het plan is aangeboden aan de gemeenteraad. Onderzoekers die een vleermuiszscan hebben uitgevoerd, adviseren de gemeente bij een meer definitief bouw- en inrichtingsplan vervolgonderzoek naar vleermuisverblijven te doen. Als dan blijkt dat vleermuisverblijven verloren gaan, moet er ontheffing van de provincie worden gevraagd voor het verstoren van dieren. Het ziekenhuis vraagt intussen onder meer aandacht voor geluid van installaties, de afstand tot de bebouwing en het verkeer in relatie tot spoedeisende hulp.

Bestelbus op benzine of diesel vanaf januari niet meer welkom in centrum

Dit voorjaar stonden lichtkranten bij de ingangen van het centrum: vanaf 2025 zijn alleen voertuigen zonder uitstoot, zoals elektrische busjes, toegelaten. De gemeente wil schone verkeersstromen in het centrum. Vanaf 1 januari is het hele gebied binnen de stadsgrachten daarom zero-emissiezone, een gebied waar bestel- en vrachtauto's uitstootvrij moeten zijn. Zo zorgen 'we' voor een aantrekkelijke en leefbare binnenstad met schone lucht.

Leveranciers mogen vanaf 2025 alleen nog een voertuig dat rijdt op elektriciteit of waterstof gebruiken. Of bijvoorbeeld een vrachfiets. Voor ondernemers is een informatiebijeenkomst gehouden. Dertig andere steden komen met zero-emissiezones. Deventer, Apeldoorn en Amersfoort ook in januari, Arnhem en Enschede volgen in juni en juli. Tot 2 augustus lag een ontwerpverkeersbesluit over ontheffingen ter inzage.

Parkeergarage Wezenlanden

De gemeente wil een parkeergarage voor 455 auto's bouwen onder de Luttenbergstraat naast het provinciehuis. Bovengronds is plaats voor 80 auto's. Dit alles met ruimte voor deelauto's en -fietsen, toiletten, pakketkluizen en openbaar vervoer. De parkeergarage zou eerst onder nog te bouwen woontorens aan de Schuurmanstraat komen. De gemeente vindt nu een parkeergarage onder woningen teveel risico. Bovendien is er zo ruimte voor 85 extra woningen. De bouw staat gepland voor 2027 tot eind 2029. De gemeente wil met inwoners kijken naar tijdelijke parkeerplekken. De mobiliteitshub Wezenlanden vormt volgens de gemeente een belangrijke stap richting het autoluw maken van de Zwolse binnenstad. De locatie onder de Luttenbergstraat en de voorzijde van het Provinciehuis biedt ook ruimte voor het realiseren van meer dubbelgebruik van parkeerplaatsen. De kosten voor een hub op deze locatie vallen lager uit dan het eerdere plan.

Hubs & transferia

Wethouder Rots wil nieuwe parkeerplekken op verschillende plaatsen voor 8.000 extra woningen in het centrum. Door parkeren te clusteren in mobiliteitshubs kunnen straten anders ingericht worden. Met ruimte voor lopen, fietsen, spelen, ontmoeten en groen in een leefbare en goed bereikbare stad. Daarvoor is ook een grote parkeerplaats in de buurt van de A28 bedacht. De Milieuraad heeft in eerdere adviezen gepleit voor transferia op diverse locaties aan de rand van Zwolle. En voor een milieuzone in een ruim gebied in en rond het centrum. Ook bij de nieuwe plannen blijven dit aandachtspunten.

DIY luchtverfrisser

Tekst en foto: Loes la Faille

Om de lucht in ons kleinste kamertje te klaren ging ik op zoek naar luchtverfrisser. Een verfrisser in een sprayflacon was niet te vinden. Dan zelf maar één maken. Na op internet gezocht te hebben blijkt dit heel eenvoudig.

Je hebt een lege sprayflacon nodig. Verder etherische olie, alcohol en gedestilleerd water. Wat betreft de alcohol, je kunt gedenatureerde alcohol 70% gebruiken, maar wodka is

ook prima. De alcohol moet geurloos zijn. Maak van de ingrediënten een mengsel van half water en half alcohol. Je kunt kraanwater gebruiken, maar dan is je spray minder lang houdbaar. Voeg vervolgens een flink aantal druppels etherische olie toe. Hoe meer druppels je toevoegt, hoe sterker de spray ruikt. Voor 200 ml spray gebruik je ongeveer 30 druppels olie. Plak vervolgens een etiketje op je fles met een beschrijving van de inhoud.

Het grote voordeel van eigengemaakte luchtverfrisser is dat er geen schadelijke stoffen zoals toluene, formaldehyde en benzeen inzitten. Beter voor het milieu en uiteraard ook voor jezelf.

Ceintuurbaan groen?

De gemeente zoekt ruimte voor woningbouw. Onder meer langs de Ceintuurbaan. Nu staan daar naast het ziekenhuis kantoren leeg. Antikrakers, mensen uit Oekraïne en alleenstaande minderjarige asielzoekers zijn er nu tijdelijk gehuisvest. Idee is de Ceintuurbaan versmalen en de snelheid verlagen.

Plannen voor een nieuwe invulling leiden tot zorgen bij buurgemeenten Dalfsen en Raalte over hun aansluiting op de A28. Verbreding van de N35 in hun gemeenten om vervolgens naar het noorden in Zwolle stagnatie te ondervinden. De gemeenten vrezen dat er sluiproutes ontstaan. Ondernemers aan de Ceintuurbaan zijn be-

zorgd wat de verkenning van de gemeente gaat betekenen. Ze hebben zich juist aan de belangrijke doorgaande weg gevestigd voor goede bereikbaarheid. Wethouder Rots ziet kansen voor een sprankelende en groenere zone.

Grote plannen!

In de 'bouwsteen' Mobiliteit voor de Stads-scan werden onlangs nog twee opties voor de Ceintuurbaan genoemd:

- 1 In 2023 is de Verkenning van de Ring Zwolle uitgevoerd, waarbij zowel een verkeerskundige als ruimtelijke verkenning naar het (toekomstige) functioneren van de zogenaamde buitenring van Zwolle is uitgevoerd. Een mogelijk toekomstbeeld is het realiseren van een zogenaamde

S-curve: doorgaand verkeer vanaf de N35, via de Oldeneelallee en de IJsselallee richting de A28, waarmee de verkeersdruk op de Ceintuurbaan moet verminderen en de leefkwaliteit rondom de Ceintuurbaanzone verbetert.

- 2 Afhankelijk van de verdere verstedelijking van Zwolle is ook de omlegging van de Ceintuurbaan een mogelijke oplossing voor het realiseren van extra woningen, het leefbaar en bereikbaar houden van de stad en het verminderen van de barrièrewerking van de Ceintuurbaan die nu wordt ervaren.

De leefkwaliteit en de barrièrewerking langs de IJsselallee en op andere plaatsen is nog niet afgewogen tegen de belangen langs de Ceintuurbaan.

Mega-mestvergister Hessenpoort

De gemeente wil een industriële mestvergister tussen ROVA en de spoorlijn naar Meppel mogelijk maken. Een mestvergister voor 'groen' gas voor verwarming van 20.000 woningen. De gemeente ziet 'groen' gas ook als alternatief voor bedrijven, want het is de bedoeling dat Zwolle van gas wordt afgesloten.

Het voorlopig voorstel is een mestvergister die 20 tot 30 miljoen m³ gas per jaar produceert. In Coevorden staat al een commerciële mestvergister op de grens met Duitsland. Daar worden mest en andere biomassa uit landbouw en industrie aangevoerd met

vrachtwagens. Het digestaat dat overblijft na de gasproductie wordt ook met vrachtwagens afgevoerd.

Niet onbetwist

Mestvergisting levert al jaren veel discussie op. In Overijssel wordt al jaren gezocht naar locaties. Gemeenten vrezen hinder door stank en de vele transportbewegingen van en naar de installatie. Zwolle wierp zich in 2020 op als centrumgemeente. De locatie ligt ver van woningen en volgens de gemeente zijn de wegen berekend op extra transport. Geavanceerde installaties moeten de lucht

te filteren en waar nodig worden in een omgevingsplan geurregels opgenomen. Volgens de gemeente is er interesse van verschillende marktpartijen. Burgemeester en wethouders willen dit najaar met de gemeenteraad op werkbezoek in Coevorden.

Milieuraad en NPZ hebben zorgen over natuur en landschap. De gemeentelijke stelling 'de overgang naar een circulaire economie vraagt ook om extra ruimte' leidt vaak tot een beetje schaamgroen achteraf. Financieel belang van de gemeente bij grondverkoop krijgt voorrang, terwijl er bij nieuwe ontwikkelingen juist gelegenheid is om noodzakelijke maatregelen voor duurzaamheid te nemen.

Milieutip Gifvrij tuinieren

Tekst: Carin van de Ploeg

Veel mensen willen hun tuin en kamerplanten op een meer natuurlijke manier

beschermen. Op insectheroes.nl vind je gifvrije, biologische bestrijding van tuin en kamerplantenplagen. Tevens kun je planten met luizen inspuiten met een sopje van groene zeep met een scheutje azijn. (Naakt) slakken kun je het best in de ochtend of begin avond verzamelen en in een stuk groen

in de wijk uitzetten. Zo voorkom je dat er gif in het milieu komt, dat ook effect heeft op (jonge) vogels, egels en andere insecteneters. Overigens zijn loopeenden dol op naaktslakken. Ik heb dit jaar regelmatig een emmertje naaktslak uit mijn tuin aan de loopeenden in het park gevoerd.

Duurzaam online

Tekst: Michiel van Harten

Apps kunnen je helpen om bewustere keuzes te maken. Of die tips of andere interessante informatie geven. De een is er al heel handig mee. Voor de ander is het nog wat zoeken. In deze rubriek zoeken we met je mee.

Good on You

Zelfs als je er bewust mee bezig bent, is greenwashing soms moeilijk te ontdekken. De Good on You-app maakt het makkelijker om je kledingkast duurzamer te maken. Het team hierachter deed onderzoek naar bijna

alle grote modemerken en sorteerde deze op een schaal van 1 (we avoid) tot 5 (good). 1 is daarbij het minst duurzaam, 5 het duurzaamst. Ik checkte enkele eigen kledingstukken. De meeste, maar niet alle, merken zijn bekend op de app en leveren een duidelijk advies op. Waaronder voor het spijkerjasje van het merk Pull & Bear dat ik onlangs kreeg. Er komt in het Engels een genuanceerd onderbouwd oordeel dat het merk niet voldoende scoort op milieu, arbeidsomstandigheden en dierenwelzijn. Tevens worden alternatieve merken genoemd.

Gelukkig ging het om een tweedehandsjasje. En dat is nog steeds de allerduurzaamste keuze.

Faunaonderzoek - kansen voor natuurbehoud

Gemeente en waterschap hebben onderzoek naar dieren in Zwolle laten uitvoeren. Dit derde onderzoek geeft inzicht in toe- of afname van diersoorten. Eerdere onderzoeken waren in 2017-2018 en 2012-2013. Meer dan 50 vrijwilligers droegen dit keer bij aan de kennis over en het behoud van de biodiversiteit.

Resultaat van het onderzoek is duidelijkheid over kansen en bedreigingen voor verschil-

lende diersoorten. De onderzoeksgegevens worden gebruikt om beheer en inrichting van terreinen aan te passen voor diersoorten. In het onderzoeksrapport worden daarvoor adviezen gegeven.

Grote waarde

Aanleg van natuurvriendelijke oevers, aangepast maaien of aanplanten van specifieke boomsoorten helpen de biodiversiteit. Het betrekken van veel enthousiaste vrijwilligers

bij onderzoek en beheeradviezen is hierbij van grote waarde.

Het waterschap heeft met de gemeente 'waternatuur' ontwikkeld in diverse wijken. Belangrijk om waterbeheer goed te kunnen uitvoeren en als het past de natuur haar gang laten gaan. Een optimale groenblauwe dooradering van de stad zorgt voor meer soorten en hogere aantallen, zoals van otter, roerdomp en grote karekiet.

Zie wdodelta.nl/grootschalig-faunaonderzoek-in-zwolle-onthult-kansen-voor-natuurbehoud-en-beheer

Hoe wordt Zwolle op een eerlijke manier klimaatneutraal voor 2040?

Een burgerberaad met 120 'ingelote' deelnemers geeft in een adviesrapport antwoord op de vraag over een klimaatneutrale toekomst die de gemeente heeft gesteld. In vijf bijeenkomsten van een dag en een schrijffavond en met hulp van deskundigen is het burgerberaad tot dit advies gekomen. De deelnemers zijn begeleid door adviesbureaus ANNE en Moventem.

Deelnemers van dit eerste burgerberaad gaven 32 klimaatadviezen. Wethouder Spaans was bij verrast: 'Er zitten hele goede punten bij. Hier zeggen ze ook dat we de ambitie om klimaatneutraal te zijn in 2040 moeten vasthouden, maar dat het niet ten koste mag gaan van het welzijn van de inwoners.' De adviezen gaan in op allerlei thema's: van energiearmoede, biodiversiteit, duurzame mobiliteit tot de opslag van energie. Het Burgerberaad nodigde diverse

experts uit bij de voorbereiding van het advies. Milieuraad en NatuurplatformZwolle (NPZ) werden ook geraadpleegd. Deelnemers vinden het burgerberaad een leerzame ervaring, waarbij mensen zich goed inlezen en met respect naar elkaar luisteren, ook als ze het oneens zijn met elkaar. Ook adviezen die het niet gehaald hebben worden gedeeld met inwoners en politiek. Ook daarover is gestemd. Alles doet mee. Zie zwolle.nl/burgerberaad

Zwerfvuilgroep Milieuraad

De Zwerfvuilgroep van de Milieuraad heeft in juni en juli weer opruimacties gehouden. Langs de route van de slotdag van de avondvierdaagse lag erg veel zwerfvuil zoals snoepverpakking. Aandachtspunt voor de organisatie en (begeleiders) van de lopers. Ook op bedrijventerrein De Vrolijkheid was de opbrengst groot. Een illegale stort van grofvuil is gemeld bij ROVA. Melden van problemen blijft belangrijk en samen rapen is veel leuker dan alleen!

Informatie en aanmelding
info@milieuraadzwolle.nl

Bewoners vergroenen Zwolle met waardplanten Groene Loper

10 juni heeft de Groene Loper weer een flink aantal Zwolse initiatieven geholpen bij een subsidieaanvraag voor Burendag. Deze konden ook waardplanten bestellen.

Waardplanten zijn Het woordje "waard" komt van de waard in een herberg. De gastheer, die mensen voorziet van een hapje en een drankje. Sommige insecten en vlinders zijn afhankelijk van specifieke waardplanten voor hun voortplanting en ontwikkeling. Bijvoorbeeld de dagpauwoog, die heeft de brandne-

tel nodig, een klokjesbij is afhankelijk van de campanula, een koninginnenpage is afhankelijk van de peen en de kleine vuurvlieder moet het bijvoorbeeld hebben van zuringsoorten en wilde marjolein. De beschikbare waardplanten van de actie zijn inmiddels allemaal vergeven. Natuurlijk kun je ze ook zelf ergens kopen. Let er op dat het gaat om inheemse, biologisch geteelde planten. Op groeneloperzwolle.nl zie je informatie over een flink aantal soorten planten en hun nut voor insecten. Samen kunnen we hittestress verminderen, extreme regenbuien opvangen en de sociale cohesie in de buurt versterken. Bovendien zal jouw buurt en straat merkbaar leefbaarder worden. Wil je meer we-

ten over de acties van Groene Loper Zwolle? Kijk dan op groeneloperzwolle.nl en/of geef je op voor de nieuwsbrief via info@groeneloperzwolle.nl

Campanula (ruig klokje)

Zwolle na 2030

De gemeente is begonnen met een aanvulling na 2030 op de omgevingsvisie. Basis is onder meer een stadsscan. Intussen zijn er al oriënterende bijeenkomsten over de voortgang, met onder andere deelname van de Milieuraad met Natuurplatform Zwolle (NPZ). Inspraak gaat binnenkort starten.

In de omgevingsvisie tot 2030 zijn ruimtelijke keuzes gemaakt voor de inrichting van de leefomgeving. Bijvoorbeeld: gebieden waar de gemeente woningbouw mogelijk maakt, voor energietransitie, klimaatadaptatie en waterveiligheid. Behoud en ontwikkeling van brede welvaart en de menselijk maat zijn uitgangspunten.

Groei

Startpunt is de regionale verstedelijkingsstrategie van burgemeester en wethouders: Zwolle verder ontwikkelen tot het warme hart van de regio. Toevoegen van specifieke woon- en werkmilieus, passend bij een stedelijk karakter en uniek in de regio, is daarvoor nodig. Net als woningen, ruimte voor opvang van klimaatverandering en bereikbaarheid voor alle inwoners. Onderdeel van de aanvulling omgevingsvisie is een studie met vier voorstelbare 'toekomst' voor Zwolle tot 2040 met een doorkijk naar 2050: mondiaal ondernemend, snelle wereld, groen land en regionaal geworteld. Inmiddels zijn 'bouwstenen' in beeld gebracht voor een aantal thema's. Het NPZ sluit zich aan bij het meest groene scenario, met beperkte groei.

Trends en ontwikkelingen die burgemeester en wethouders zien op het gebied van natuur en milieu zijn onder meer:

Wonen

Burgemeester en wethouders gaan tot 2050 uit van minimaal 5.000 en maximaal 15.000 extra woningen. De vraag naar een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving groeit: voorzieningen nabij, voldoende groen en geen milieubezwaren als geluid, geur en luchtkwaliteit. Er is vraag naar stedelijk wonen, groen, gemengd en met voldoende leefruimte binnen en buiten. Er wordt gekeken naar ruimte in bestaande wijken, de Ceintuurbaan-zone en uitleglocaties in het buitengebied. In de stadsscan is onderzocht wat kan in Westenholtte, Aa-landen, Holtenbroek, Brinkhoek, Berkum, wijken rondom de binnenstad en Zwolle-Zuid. Kwalitatief verdichten van woningen betreft vooral niet-grond gebonden woningen. Dus optoppen, splitsen en herontwikkelen van zakelijk of maatschappelijk vastgoed.

Economie

Burgemeester en wethouders gaan uit van minimaal 50 en maximaal 135 ha voor extra werklocaties en ruimte voor circulaire transitie. Bedrijventerreinen ten noorden van de stad langs de A28. Kantoren in de spoorzone en beperkt in het centrum. Economie koppelen aan de klimaat-, water- en energieopgave met als uitgangspunt ruimte voor transitie en onderzoeken van een railterminal bij Hesenpoort. Groei zorgt verder voor toename van voorzieningen voor vrijetijdsbesteding.

Mobiliteit

Burgemeester en wethouders kijken naar de stedelijke groei in relatie tot infrastructuur voor auto, fiets en openbaar vervoer. Tot 2040 neemt het aantal auto's al toe met 10.000, ofwel 50.000 extra autoritten. Extra groei van de stad, uitleglocaties voor wonen en extra bedrijventerrein zijn daarin niet eens meegenomen.

Klimaat & water

Burgemeester en wethouders zien de wateropgaven groter en complexer worden: zoetwatertekort, wateroverlast en waterveiligheid. Vitens zoekt al extra ruimte voor zoetwaterwinning. Sponswerking, de berging van water, is het grootst in laaggelegen gebieden met relatief veel groen en een lage bebouwingsdichtheid, veelal aan de rand van de stad. Voor waterrobuustheid is het van belang om deze sponsen te behouden. Met verstedelijking en verdichting is het waardevol om nieuwe sponsen toe te voegen, zoals herstel van de Willemsvaart. Opvangen van water stroomopwaarts, buiten de bebouwde omgeving, kan gevolgen van overstromingen van de wateringen beperken.

Energietransitie

Burgemeester en wethouders houden rekening met ruimte voor de energietransitie met transformatoren, midden- en hoogspanningsstations met bijbehorende lijn- en kabeltracés. Haerst is het gebied voor windmolens.

Basisprincipes

Groen in en om de stad groeit mee met de 5.000 tot 15.000 extra woningen. Bij groei zijn extra recreatief uitloopgebied, sport- en maatschappelijke voorzieningen, onderwijs en winkels nodig. Verbinding van stad en land vereist een toekomstperspectief voor agrarisch en gemengd landelijk gebied. Extensieve landbouw vraagt extra ruimte, evenals beheer en ontwikkeling van Natura 2000-gebieden IJssel en Vecht inclusief de uiterwaarden.

De Milieuraad volgt met het Natuurplatform Zwolle (NPZ) de ontwikkelingen en geeft inbreng. Een van de aandachtspunten is dat de stedelijke hoofdgroenstructuur niet aangetaast en waar mogelijk versterkt wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Recensie “Klimaatlim tuinieren”

Tekst: Carin van de Ploeg

Het klimaat verandert, dat merken we steeds vaker: de zomers worden warmer, natter, droger, wisselvalliger. De winters worden minder koud, de lente begint vroeger dan voorheen. Dat heeft ook impact op onze directe leefomgeving, zoals iedere tuinbezitter aan den lijve kan ondervinden.

We hebben geen directe invloed op globale veranderingen, maar kunnen wel met de gevolgen leren omgaan en beter mét de natuur leren samenwerken. en zoals voor veel geldt: begin in je eigen (achter) tuin!

Natuurlijke bronnen

Moniek de Bakker legt in heldere bewoordingen en heel veel mooie foto's uit hoe je dat het beste kunt doen. 'Klimaatlim tuinieren, maak je tuin natuurvriendelijk en toekomstbestendig' geeft praktische handvatten om je tuin tot een groen en klimaatbestendig paradijsje om te toveren. Niet het vtwonon-traject met veel steen en plastic, maar juist gebruik maken van natuurlijke bronnen, regenwateropvang en groen dat ervoor zorgt dat wij als mensen kunnen overleven. Naast een korte inleiding heeft het boek zes hoofdstukken: ontstenen, tot in de bodem, groen in de hoofdrol, biodiversiteit, minder tuinwerk, meer plezier en tuinieren op niveau (over tuinieren op het balkon). Tot slot is er nog een hoofdstuk gewijd aan de fotolocaties, het register en het colofon en is er voor de lezer / tuinierder die dieper de materie in wil duiken een pagina met 'boeken', 'tijdschriften' en 'websites'.

Praktisch

Hoofdstuk één geeft aan 'bestraat zo min mogelijk', wat een open deur lijkt, maar voor veel mensen is onderhoudsarm een ander woord voor verstening. Dit nieuwe 'stenen tijdperk' moet nu maar eens stoppen: groene opritten, regenwater opvangen, wadi's aanleggen, het is allemaal niet moeilijk én het helpt de natuur bij het afvoeren van overvloedig regenwater.

Moniek de Bakker draagt allerlei praktische oplossingen aan en duikt vervolgens in hoofdstuk twee in het bodemleven. Er volgt een uitleg over soorten grond, composteren, vermicomposteren en bokashi. Hoe maak je - snel of langzaam - bladaarde? Ze legt het allemaal in makkelijk te begrijpen taal uit. Ook staan er in het boek heel veel plantenlijsten voor iedere soort grond en situatie.

Divers

Als de tuin dan ontsteend en de bodem goed is, kan er groen in de tuin, hoofdstuk drie. Er volgt uitleg over bloembollen, wat inheems en uitheems is, voorjaarsbloeiërs, vaste planten en het verschil tussen winterhard en wintergroen. Wat zijn éénjarige en tweejarige heesters? Hoe kun je planten delen? Ook hier hele praktische tips en lijsten met planten voor zon / schaduwplekken en hoe leg je een geveltuin aan. Hoofdstuk vier is gewijd aan biodiversiteit: varieer in je tuin met diverse biotopen. Plant een haag, bedenk welke dieren er in deze omgeving kunnen en moeten leven. Hoe maak je een goed bijenhotel en wat kun je voor vlinders en andere insecten betekenen?

Op biotuinwijzer.nl vindt je biologische kwekerijen, want gif in je tuin, betekent gif in de grond, je planten en dus ook in jezelf.

Genieten

Hoofdstuk vijf gaat dieper in op 'luinieren'. Maak het jezelf gemakkelijk met tuinieren: zet de juiste plant op de juiste plek en maak gebruik van onkruid en plaagdieren, pas mulchen toe of de 'no dig' tactiek. Hoofdstuk zes richt zich op het inrichten van balkon en terras, want ook daar geldt: je kunt het zelf bepalen, als je maar weet hoe. Door het hele boek vind je lijsten van (fruit)bomen, struiken, vaste planten, klimplanten, plantenlijsten voor hommels en wilde bijen met de namen in het Nederlands, de wetenschappelijke naam, de bloeitijd, de hoogte en de standplaats. Een waardevol boek dat de beginnende, maar ook de gevorderde tuinierder veel nieuwe inzichten zal geven. De prachtige foto's, gemaakt door Anneke Beemer e.a., maken het boek extra aantrekkelijk en helemaal af.

Auteur: Moniek de Bakker, fotografie: Anneke Beemer e.a. Hardcover, 224 pagina's. Uitgeverij: Terra, terra-publishing.com, ISBN 978 90 8989 955 2, €29,99

In memoriam Hans IJzerman

Tekst: Michiel van Harten

Eind mei schrokken we van het nare bericht dat Hans IJzerman plotseling is overleden. Hans was meer dan 10 jaar kantoorvrijwilliger, 1 à 2 ochtenden in de week. En actief in onze

werkgroep Milieuzorg. Bij de druk bezochte uitvaart hebben we enkele herinneringen gedeeld met de aanwezige familie, vrienden en andere relaties van Hans. Hans was inhoudelijk deskundig bij allerlei thema's. Scherp maar ook altijd in voor relativerende humor. Liever praktisch bezig dan met teksten schrijven achter de computer. In gesprekken met de gemeente was hij overtuigend en behaalde hij resultaat. Samen met Milieuraadcollega's over energie, en over afval. Een ander initiatief van Hans is in overleg met de gemeente plekken zoeken waar bomen geplant kunnen worden voor klimaatadaptatie. Maar ook in een vrije rol heeft hij heel veel gedaan. Hij wist gratis een grote tweede-

hands printer te 'bietsen', die hij zelf met zijn karakteristieke oude Volvo met aanhanger ging ophalen. Regelmatig was hij actief bij onze kraam met een milieuactiviteit. Altijd in voor een koffierondje langs de vrijwilligers in het donker bij de Nacht van de Nacht. Tegelijk onze EHBO-er. Voor onze zwerfvuilgroep, die Hans oprichtte, prikten we de laatste keer dat we hem zagen gewoon de nieuwe datum. We hebben deze actie, helaas dus zonder Hans, wel laten doorgaan.

De Milieuraad bedankt Hans voor al zijn tomeloze inzet voor het Zwolse milieu, en voor onze organisatie. En vooral ook voor zijn fijne kameraadschap daarbij. We missen hem. Tegelijk gaan we, zoals Hans zou willen, ook zijn items proberen toch verder te brengen.

Drinkwatertekort, hoezo?

Tekst: Loes la Faille

De afgelopen periode kwam de regen vaak met bakken uit de hemel. Water en dus ook drinkwater in overvloed zou je denken. Voor dit moment waarschijnlijk wel. Toch ligt er in de nabije toekomst een serieus drinkwaterprobleem op de loer.

Hoe komt dit? De stijging van het drinkwaterverbruik heeft meerdere oorzaken. Er worden meer woningen gebouwd, economische groei, klimaatveranderingen en we zijn zelf in de loop van de tijd, misschien ongemerkt, meer drinkwater gaan gebruiken. Deze trend is al jaren aan de gang.

Meer en nog meer

Sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw is de bevolking met ongeveer zeventig procent toegenomen, het waterverbruik is met vierhonderd procent gestegen. Soms is de vraag naar drinkwater groter dan het aanbod. Dit kan het geval zijn tijdens hittegolven. Je doucht misschien vaker, de planten moeten gespreid, hele zwembaden in achtertuinen worden tegenwoordig met drinkwater gevuld.

Kortom er moet meer drinkwater gepro-

duceerd worden. Tegelijk wordt het steeds moeilijker om betrouwbaar drinkwater te maken. Het verlenen van vergunningen om meer water op te pompen verloopt traag. Er moet steeds meer vervuiling, zoals medicijnresten, PFAS en insecticiden uit het water gefilterd worden.

Waterschappen verlagen de grondwaterstand zodat boeren eerder met zware machines hun land op kunnen. Dit is overigens tegen het zere been van natuurbeschermers en huiseigenaren. Een lage grondwaterstand is nadelig voor weidevogels en er is een risico dat funderingen verzakken. Het afgevoerde water kan geen drinkwater meer worden.

Noodzaak duidelijk

Op 24 juni is het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing naar de Tweede Kamer gestuurd. In dit plan worden maatregelen voorgesteld om het verbruik van particulieren terug te brengen tot 100 liter per dag in 2035. Nu is het gemiddelde verbruik 125 liter per persoon per dag. Grootverbruikers zouden 20 procent minder moeten gaan gebruiken ten opzichte van 2019. Ook moet er meer drinkwater geproduceerd gaan worden.

Drinkwaterbedrijf Vitens doet samen met

een gespecialiseerd bedrijf een proef om te kijken of IJsselwater in de toekomst drinkwater zou kunnen worden. Rivierwater zou een alternatief kunnen zijn voor grondwater, de bron die al tijden gebruikt wordt voor drinkwaterproductie.

Wat kunnen we zelf?

Besef dat zonder schoon water geen leven mogelijk is. Water is in die zin kostbaar. Koop een regenton en vraag hier subsidie voor aan. Een voetenbadje op warme dagen is heel verkoelend. Stop je vaatwasser en wasmachine zo vol mogelijk. Gebruik een timer bij het douchen. En niet onbelangrijk: spoel geen chemicaliën door je gootsteen of toilet.

Kanttekeningen bij zonnepanelen

Tekst: Loes la Faille

Zwolle heeft de ambitie om in 2040 klimaatneutraal te zijn, staat op de site van de gemeente te lezen. Om dit te bereiken wordt onder andere ingezet op energietransitie, waar vooral zonne-energie voor opgewekt moet worden.

Op het eerste gezicht lijkt zonne-energie alleen maar milieuvriendelijk te hebben. Zonlicht wordt omgezet in elektriciteit. Wat kan daar nou mis mee zijn? Toch zijn er kanttekeningen te plaatsen bij zonnepanelen.

Compensatie milieubelasting?

De productie van zonnepanelen zorgt voor een aanzienlijke CO2 uitstoot. De materialen waarmee de zonnepanelen, omvormers, kabels en bevestigingsmaterialen gemaakt worden hebben hun eigen impact op het milieu. Over de tijd dat het duurt dat diezelfde panelen die CO2 uitstoot gecompenseerd hebben verschillen de bronnen: anderhalf tot vijf jaar.

Ook is het afvalprobleem aanzienlijk. In december 2021 kopt de NOS-site over een

item in Nieuwsuur: 60 miljoen zonnepanelen in 2024 zijn een 'tikkende tijdbom'. De meeste - ook nieuwe en verouderde modellen - zonnepanelen komen dan nog in de shredder terecht. Inmiddels worden ze verwerkt tot funderingsmateriaal.

Elektriciteitsvraag onregelmatig

Waar komt de energie 's nachts en in de wintermaanden vandaan? Dan wordt er door afwezigheid van zonlicht veel minder zonne-energie opgewekt, terwijl de vraag naar energie juist groter is. Vooralsnog zal de energie in die tijd vooral van fossiele bronnen moeten komen.

Het is volgens experts nog niet rendabel om het 'teveel' aan stroom opgewekt in de zomermaanden op te slaan in batterijen. Deze zijn daarvoor niet ver genoeg ontwikkeld. Bovendien veroorzaakt de fabricage daarvan ook weer de nodige CO2 uitstoot en zullen ze duur in aanschaf blijven.

Minder gebruiken!

Ga je niet meer stroom verbruiken als het toch 'gratis' door je panelen wordt opgewekt? Is het

dan niet heel verleidelijk om toch die wasdroger, airco en tweede koelkast maar te kopen? Wel is er consensus dat, onder de streep zonnepanelen wel degelijk milieuwinst opleveren. Tijdens hun levensduur produceren ze voldoende CO2-vrije energie om de negatieve milieu-impact te compenseren. Of je nou wel of geen zonnepanelen hebt: bezuinigen op en kiezen voor 'groene' energie blijft een milieubewuste keuze. Zelf hebben we de afgelopen jaren fors op energie kunnen besparen. We zijn in 2021 begonnen met spouwmuur- en bodemisolatie. Onze versleten cv-ketel is vervangen voor een nieuwe, dubbelglas door HR++ glas.

Alle lampen hebben we vervangen door led-exemplaren en in de winter stoken we zo'n anderhalve graad lager dan we gewend waren. Dit heeft een besparing opgeleverd van 27% elektriciteit en 56% gas.

Vuurtoren maken van afval

Plastic afval gooi je natuurlijk in de afvalbak voor plastic. Soms zit er iets tussen waar je ook iets leuks van kan knutselen. Van een beker voor een toetje kan je bijvoorbeeld een vuurtoren maken. Zondagmiddag 28 juli verzorgde de Milieuraad dit als activiteit in De Nooterhof.

40 Kinderen gingen onder begeleiding van

Ineke en Suus een leuke rood met witte vuurtoren maken en daarna versieren met bijvoorbeeld schelpjes of een zeemeeuw, Verder was er een spannend zwerfvuilcircuit met Michiel. Het lukte de jonge deelnemers met de grijper allemaal troep in de zak te krijgen. En samen nadenken hoe je het afval scheidt of kunt voorkomen.

Luchtkwaliteit in Zwolle (2)

Volgens recente cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hebben bomen en planten de afgelopen jaren een derde minder fijnstof uit de lucht gefilterd. Dit komt niet doordat de natuur erop achteruit ging, maar omdat er minder fijnstof aanwezig was.

In coronajaar 2021 werd 15 miljoen kilo fijnstof uit de lucht gehaald. In 2013 was dit nog bijna 24 miljoen kilo. Dit is goed nieuws voor de volksgezondheid. Fijnstof is schadelijk voor de gezondheid en verkort je levensduur. De opvang van fijnstof heeft ook economische voordelen doordat er minder zorgkosten zijn. In 2021 ging het volgens de berekeningen van het CBS om 152 miljoen euro.

Groen helpt

De bosrijke natuur in Gelderland en Noord-Brabant levert de grootste bijdrage in de fijnstofreductie. Parken en plantsoenen in steden vangen weliswaar minder fijnstof op,

maar aangezien ze in dichtbevolkte gebieden liggen hebben ze wel een groter effect op de gezondheid. Voor de Milieuraad Zwolle is de verbetering van de luchtkwaliteit een serieus aandachtspunt. In maart stuurde de Milieuraad een Advies beleid Luchtkwaliteit naar de gemeente. De aanleiding hiervoor was een debat op 11 maart over een informatienota van de GGD over luchtkwaliteit en gezondheid.

Gezond leven

De Milieuraad is blij dat Zwolle zich aansluit heeft bij het Schone Lucht Akkoord (SLA). In dit akkoord gaat het niet alleen over vermindering van fijnstof, maar ook over ammoniak- en stikstofreductie. Het doel van dit akkoord is het behalen van 50% gezondheidswinst met meer gezondere levensjaren en een hogere levensverwachting. De Milieuraad adviseert om bij alle omgevingsplannen ook rekening te

houden met de luchtkwaliteit. Maatregelen zouden juridisch afdwingbaar kunnen zijn. Aan de hand van gemeten waarden zouden ze toegespitst kunnen worden op buurtniveau, zodat alle inwoners van Zwolle schonere lucht inademen. In het advies pleit de Milieuraad onder andere voor meer groen in de stad. Hoe groener Zwolle kleurt, hoe gezonder de lucht die we inademen. Dit blijkt, zoals boven geschreven, ook uit de cijfers van het CBS.

Doe mee!

Wat kunnen we doen om de luchtkwaliteit in onze woonomgeving te verbeteren? Maak van grijze tuinen, groene tuinen. Plant zoveel mogelijk bomen, hagen en klimplanten. Laat de auto vaker staan en pak de fiets of ga met de benenwagen. Als je toch met de auto op pad gaat, vermijd dan snelwegen. Je reis wordt leuker en je bespaart brandstof, weten wij uit eigen ervaring. De reis duurt wel wat langer. Het volledige advies luchtkwaliteit van de Milieuraad is te lezen op milieuraadzwolle.nl

Natuuractiviteiten

Oerschool begint weer

Op 21 september begint de Oerschool van IVN weer in Wijkboerderij De Klooienberg aan de Klooienberglaan. Jongeren van 10 t/m 14 jaar kunnen meedoen. Deelnemers beleven de oertijd met een vleugje heden.

Informatie ivnzwolle.nl,

Aanmelding oerschool@ivnzwolle.nl

Opleiding natuurgids IVN

In september 2024 start in Zwolle een nieuwe natuurgidsopleiding. In de opleiding leer je groene activiteiten organiseren en begeleiden, zoals excursies, kinderacti-

viteiten, wandelroutes en natuurcursussen. Daarnaast verdiep je je in de natuurgebieden rond Zwolle; wat is er te zien, hoe is deze natuur ontstaan en wat is de rol van de mens daarin? Tijdens de opleiding ontdek je wat jij leuk vindt om te doen en op te pakken. Informatie ivnzwolle.nl

Niels de Zwarte over natuur in de stad

De laatste decennia zien we een verschraling van de natuur in het landelijk buitengebied. Steden vormen steeds meer een toevluchtsoord voor allerlei soorten. Niels is stadsecoloog en komt deze avond vertellen over natuur in de stad en hoe je die natuur en de daarbij behorende biodiversiteit kunt vergroten.

Woensdag 2 oktober 2024 van 20.00-22.00

uur, Stadkamer Centrum.
Informatie zwolle.knnv.nl

Klimaatgesprekken in de huiskamer

Stichting Klimaatgesprekken start workshops in Zwolle. Deelnemers leren hoe ze hun voetafdruk kunnen verkleinen en hun handafdruk - hun positieve impact - kunnen vergroten. De workshops zijn enkele dinsdagen in september, oktober en november, van 19.30 -21.30 uur in een huiskamer in Zwolle-Zuid. Na aanmelding ontvangen de deelnemers bericht met de precieze locatie. Kosten €60,-.

Aanmelden via

klimaatgesprekken.nl/aanmelden-workshopreks

Knotseizoen 50-jarige VLO start 2 november

Foto's: Diet ter Stege

De VLO start het knotseizoen op zaterdag 2 november 2024. Een jubileumseizoen gaat het worden want al 50 jaar knot de VLO in en om Zwolle. Nog altijd is de

groep even actief als in de beginjaren.

Elke zaterdagochtend in de maanden november tot en met maart gaat een grote groep knotters uit Zwolle met zaag en hiep het veld in. Natuurlijk alleen met

handgereedschap en spierkracht. De resultaten zijn bij elk rondje Zwolle te zien, overal staan dankzij het onderhoud door de VLO nog vele knotwilgen.

Meedoen kan altijd, kom gewoon langs op de werkplek. Het knotprogramma staat op de website van de Milieuraad.

Informatie vlo@milieuraadzwolle.nl

Zwolse Nacht van de Nacht

Zaterdag 26 oktober, 19.00-22.00 uur organiseert de Milieuraad weer de Nacht van de Nacht in De Nooterhof. Thema : het belang van duister van mens en natuur. Dit keer zijn er extra veel sfeervolle, spannende en leerzame buitenactiviteiten, natuurlijk met zo min mogelijk licht... Het programma lees je vanaf half oktober op milieuraadzwolle.nl

Vacatures vrijwilligers Milieuraad

De Milieuraad is op allerlei inhoudelijke en creatieve manieren actief voor een natuurlijke leefomgeving in Zwolle. De Milieuraad is gehuisvest in De Nooterhof. We bieden goede begeleiding en veel ruimte voor eigen initiatief. Belangstelling? Mail info@milieuraadzwolle.nl